

Каланча І. Г.,
кандидат юридичних наук, прокурор
Київської місцевої прокуратури № 2

ЕЛЕКТРОННИЙ СЕГМЕНТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНІ ТУРКМЕНИСТАНУ

ELECTRONIC SEGMENT IN THE CRIMINAL PROCEDURAL LAW OF THE TURKMENISTAN

Статтю присвячено дослідженню електронного сегмента в кримінальному процесуальному законі Туркменістану. Встановлено, що в кримінальному процесі Туркменістану передбачено низку неспеціалізованих електронних інструментів кримінального процесу: електронні носії інформації; записуючі технічні засоби та носії; комп'ютер; науково-технічні засоби; обладнання для запису; технічні засоби фіксації тощо. Досліджено критерії допустимості застосування науково-технічних засобів, що мають бути прямо безпечні, передбачені законом, науково спроможні, забезпечувати ефективність провадження. Досліджено використання доказів, що зафіксовані в електронному форматі, зокрема оголошення під час судового розгляду показань підсудного, потерпілого та свідка, відтворення аудіозаписів та відеозаписів їх показань. Встановлено, що до документів належать матеріали, що містять комп'ютерну інформацію, фотографії, звукозаписи та відеозаписи. Потенційно електронна форма процесуального документа опосередковано відображена через вказівку в кримінально-процесуальному законі на спосіб виготовлення протоколу слідчих дій, протоколу судового засідання, вироку. Встановлено, що під час проведення слідчих дій можуть застосовуватися технічні засоби і використовуватися науково обґрунтовані способи виявлення, фіксації та вилучення слідів злочину та речових доказів. У Кримінально-процесуальному кодексі Туркменістану окремо визначено вимоги щодо електронної фіксації допиту, огляду, пред'явлення для впізнання, обшуку житлового приміщення, перехоплення повідомлень, прослуховування та запису переговорів, перевірки та уточнення показань на місці, слідчого експерименту, отримання зразків для порівняльного дослідження. Досліджено застосування під час судового розгляду кінозйомки, відеозапису, звукозапису, а також звукозапису та відеозапису допитів. У порядку міжнародного співробітництва передбачено можливість здійснення процесуальної взаємодії в дистанційному форматі (телефоном, телеграфом, телексом, факсом, іншим видам термінового зв'язку).

Ключові слова: кримінальний процес, електронний сегмент, Туркменістан, науково-технічні засоби, електронна фіксація, докази.

The article deals with the study of electronic segment in the criminal procedural law in Turkmenistan. The paper clarifies that criminal proceedings in Turkmenistan make provision of a number of non-specialized electronic instruments, such as: electronic data media; recording equipment and media; computer; technical means; equipment for recording; technical fixation devices, etc. The author studies the admissibility criteria for the application of scientific and technical means, which state that such devices should be directly provided by the law, scientifically capable and secure. They also must ensure the efficiency of the proceedings. The paper investigates the use of electronically recorded evidence, including the announcement during the trial of defendant, victim and witness testimonies, as well as their audio and video reproductions. The documents were found to include material containing computer information, photographs, sound recordings, and video recordings. Potentially the electronic form of the procedural document is indirectly represented through the indication in the criminal procedural law of the way of preparing the investigation report, court records and the verdict. The study makes it clear that investigative actions presuppose the use of technical means and scientifically proven methods of detecting, fixing and withdrawing the traces of crime and physical evidence. Criminal-Procedural Code of Turkmenistan specifically defines the requirements for electronic record-keeping of interrogation, examination, person identification, search of premises, communications interception, wiretapping and recording of negotiations, verification and clarification of on-site testimony, investigative experiment and sampling for comparative examination. The author analyses the use of videotaping, audio-recording, as well as audio- and video-fixation of interrogation during the trial proceedings. In terms of international cooperation procedures the procedural interaction might be realized in a remote format (using telephone, telegraph, telex, fax and other types of urgent communication).

Key words: criminal process, electronic segment, Turkmenistan, scientific and technical means, electronic fixation, evidence.

Сучасний кримінальний процес України перебуває в процесі реформування, невід'ємною частиною якого є розширення та вдосконалення електронного сегменту. Вказане зумовлює потребу дослідження закордонного досвіду в цій сфері, зокрема законодавства пострадянських держав, одним із цікавих прикладів якого є Кримінально-процесуальний кодекс Туркменістану від 18.04.2009 р. № 28-I (зі змінами та доповненнями) [1] (далі – КПК Туркменістану). Зазначене доцільно з огляду на спільну «вихідну точку» у вигляді законодавчої та правозастосовної спадщини радянського періоду, а отже, можливості дослідження альтернативних моделей розвитку, аналізу їх позитивних та негативних результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій ілюструє відсутність комплексних досліджень електронного сегмента в кримінальному процесуальному законі Туркменістану, що зумовлює актуальність цієї статті.

Метою роботи є дослідження електронного сегмента в кримінальному процесуальному законі Туркменістану.

У КПК Туркменістану передбачено неспеціалізовані електронні інструменти кримінального процесу, серед яких прямо визначені: *електронні носії інформації* (ч.ч. 4, 5, 6 ст. 284); *записуючі технічні засоби та носії* (ч. 3 ст. 282); *засоби звукозапису та відеозапису* (ч. 8 ст. 285); *засоби фотографічної або відеоз-*

йомки (ч. 3 ст. 261); касета (ч. 5 ст. 284); комп'ютер (ч. 2 ст. 116); науково-технічні засоби (п. 2 ч. 2 ст. 98, ч. 3 ст. 117, ч. 10 ст. 134, чч. 1, 2, 3, 4 ст. 137); інші науково-технічні засоби (ч. 5 ст. 286); обладнання для телексу (ч. 2 ст. 116); телеграф (ч. 3 ст. 523, ч. 1 ст. 555); телекс (ч. 1 ст. 555); телефон або інші види термінового зв'язку (ч. 3 ст. 523); технічні засоби (ч. 1 ст. 97, ч. 6 ст. 118, ч. 3 ст. 227, п. 2 ч. 3 ст. 266, ч. 4 ст. 284, ч. 3 ст. 307, ч. 6 ст. 371); технічні засоби фіксації (ч. 5 ст. 260); факс (ч. 1 ст. 555). Також у КПК Туркменістану опосередковано визначено неспеціалізовані електронні інструменти кримінального процесу через вказівку на: відеозапис (ч. 1 ст. 77, п. 7 ч. 5 ст. 79, п. 10 ч. 2 ст. 80, ч. 3 ст. 109, ч. 2 ст. 116, ч. 3 ст. 117, ч. 1, 2, 3, 5, 6 ст. 118, ч. 4 ст. 121, ч. 10 ст. 134, ч. 3 ст. 263, ч. 6 ст. 273, ч. 8 ст. 285, ч. 5 ст. 286, ч. 1 ст. 318, ч. 5 ст. 319, ч. 7 ст. 369, ч. 6 ст. 371), звукозапис (ч. 1 ст. 77, п. 7 ч. 5 ст. 79, п. 10 ч. 2 ст. 80, ч. 3 ст. 109, ч. 2 ст. 116, ч. 3 ст. 117, ч. 1, 2, 3, 5, 6 ст. 118, ч. 4 ст. 121, ч. 10 ст. 134, ч. 8 ст. 285, ч. 5 ст. 286, ч. 1 ст. 318, ч. 5 ст. 319, ч. 7 ст. 369, ч. 6 ст. 371), кінозйомку (ч. 7 ст. 369, ч. 6 ст. 371), кінофотозйомку (ч. 1 ст. 77), стенографування (ч. 2 ст. 116, ч. 2 ст. 176, ч. 2 ст. 269, ч. 2 ст. 371), фотографування (ч. 3 ст. 117, ч. 10 ст. 134, ч. 3 ст. 263, ч. 3 ст. 268, ч. 6 ст. 273, ч. 8 ст. 285, ч. 5 ст. 286, ч. 7 ст. 369), відеозаписи (ч. 6 ст. 117, ч. 4, 6 ст. 118, ч. 4 ст. 121, п. 2 ч. 3 ст. 131, ч. 11 ст. 134, ч. 6 ст. 252, ч. 3 ст. 257, ч. 1, 2 ст. 391, ч. 1, 2 ст. 395), звукозаписи (ч. 6 ст. 117, ч. 4, 6 ст. 118, ч. 4 ст. 121, п. 2 ч. 3 ст. 131, ч. 6 ст. 252, ч. 3 ст. 257, ч. 5 ст. 284, ч. 1, 2 ст. 391, ч. 1, 2 ст. 395), фотографії (ч. 6 ст. 117, п. 2 ч. 3 ст. 131, ч. 11 ст. 134, ч. 2 ст. 269), фотографічні негативи, діапозитиви (ч. 6 ст. 117), електронну форму документа (до ч. 1 ст. 555), комп'ютерний спосіб створення документа (ч. 1, 2 ст. 371, ч. 4 ст. 421).

Варто звернути увагу на визначення в КПК Туркменістану критеріїв допустимості застосування науково-технічних засобів. Згідно з ч. 3 ст. 137 КПК Туркменістану, застосування науково-технічних засобів визнається допустимим, якщо вони: 1) прямо передбачені законом або не суперечать його нормам і принципам; 2) науково спроможні; 3) забезпечують ефективність проведення кримінального провадження; 4) безпечні.

Ефективність застосування технічних та науково-технічних засобів під час кримінального провадження забезпечується спеціалістом. Відповідно до ч. 2 ст. 137 КПК Туркменістану, органом, що здійснює кримінальний процес, може бути залучено спеціаліста для сприяння у процесі використання науково-технічних засобів. Як спеціаліста для участі в слідчих та судових діях може бути викликано не зацікавлену в справі особу, що володіє спеціальними знаннями, необхідними для надання сприяння в збиранні, дослідженні та фіксації доказів, а також застосуванні технічних засобів (ч. 1 ст. 97 КПК Туркменістану). Спеціаліст зобов'язаний брати участь у проведенні слідчих дій та судовому розгляді, використовуючи спеціальні знання, навички та науково-технічні засоби для виявлення, фіксації та вилучення доказів (п. 2 ч. 2 ст. 98 КПК Туркменістану).

Водночас визначено повноваження щодо використання науково-технічних засобів й іншими суб'єктами кримінального провадження. Згідно з ч. 1 ст. 137 КПК Туркменістану, з метою збирання, дослідження та оцінки доказів орган, що веде кримінальний процес має право використовувати науково-технічні засоби. До повноважень органів дізнання належить проведення необхідних оперативно-розшукових заходів, у тому числі з використанням відеозапису, кінофотозйомки та звукозапису (ч. 1 ст. 77 КПК Туркменістану). Використання науково-технічних засобів органом, що здійснює кримінальний процес, фіксується в протоколах відповідних процесуальних дій із зазначенням цих науково-технічних засобів, умов і порядку їх застосування, об'єктів, до яких ці засоби застосовувались та результатів їх використання (ч. 4 ст. 137 КПК Туркменістану).

Початок досудового розслідування може бути пов'язаний з отриманням відомостей в електронному форматі. Відповідно до ст. 209 КПК Туркменістану, повідомлення підприємств, організацій, установ, громадських об'єднань, посадових осіб про вчинення злочину повинні мати форму службового листа або завіреної телеграми, телефонограми, радіограми, телекса, електронного документа або іншу прийнятну форму повідомлення.

У кримінальному процесі Туркменістану передбачено електронну форму фіксації доказів. Згідно з ч. 10 ст. 134 КПК Туркменістану, для фіксації доказів, поряд зі складанням протоколів, можуть застосовуватися звукозапис, відеозапис та фотозйомка. У процесі застосування учасником слідчої дії чи судового розгляду зазначених способів фіксації доказів, про це робиться відмітка у відповідному протоколі слідчої дії або в протоколі судового засідання із зазначенням технічних характеристик використаних науково-технічних засобів (ч. 10 ст. 134 КПК Туркменістану). Звукозаписи, відеозаписи, фотографії, інші відображення ходу та результатів слідчої або судової дії додаються до протоколу; на кожному додатку мав бути пояснювальний напис із зазначенням назви, місця проведення та дати слідчої або судової дії, до якої належить додаток; цей напис засвідчують своїми підписами: під час досудового провадження – дізнавач або слідчий, а в необхідних випадках – поняті, а в суді – головуєчий суддя та секретар судового засідання (ч. 11 ст. 134 КПК Туркменістану). Оголошення показань підсудного, наданих у справі під час дізнання або попереднього слідства, а також повторне відтворення долучених до протоколу допиту звукозаписів та відеозаписів його показань допускається у випадках: 1) відмови підсудного від надання показань у суді; 2) розгляду справи за відсутності підсудного; 3) наявності істотних протиріч між показаннями підсудного, наданими ним у судовому розгляді та під час дізнання або попереднього слідства (ч. 1 ст. 391 КПК Туркменістану). Про відтворення звукозаписів та відеозаписів робиться відмітка в протоколі судового засідання (ч. 2 ст. 391 КПК Туркменістану). Оголошення під час судового розгляду показань потерпілого та свід-

ка, наданих ними під час попереднього слідства або в попередньому судовому розгляді, а також відтворення звукозаписів та відеозаписів показань допускається за клопотанням сторін у таких випадках: 1) за наявності істотних суперечностей між цими показаннями та показаннями, наданими в суді; 2) за відсутності під час судового розгляду потерпілого, свідка; 3) за відмови потерпілого, свідка від надання показань у суді (ч. 1 ст. 395 КПК Туркменістану). При цьому не допускається відтворення звукозаписів та відеозаписів показань підсудного (ч. 2 ст. 391 КПК Туркменістану), потерпілого, свідка (ч. 2 ст. 395 КПК Туркменістану) без попереднього оголошення показань, що містяться у відповідному протоколі допиту або протоколі судового засідання. При визначенні порядку огляду та зберігання речових доказів, в ч. 3 ст. 261 КПК Туркменістану зазначено, що якщо предмети в силу їх громіздкості чи з інших причин не можуть зберігатися при кримінальній справі, вони повинні бути зафіксовані засобами фотографічної або відеозйомки, по можливості, опечатані і та зберігатися в місці, вказаному слідчим. Відповідно до п. 2 ч. 3 ст. 131 КПК Туркменістану, до документів належать матеріали, що містять комп'ютерну інформацію, фотографії, звукозаписи та відеозаписи. Згідно з ч. 5 ст. 298 КПК Туркменістану, до висновку експерта мають бути включені, зокрема, фототаблиці, що підтверджують висновки експерта.

Потенційно електронна форма процесуального документа опосередковано відображена через вказівку в кримінально-процесуальному законі на спосіб його виготовлення. Відповідно до ч. 2 ст. 116 КПК Туркменістану, протокол слідчих дій або судового розгляду може бути написаний від руки або складений із застосуванням обладнання для запису і надрукований на комп'ютері. Згідно з ч. 1, ч. 2 ст. 371 КПК Туркменістану, під час судового розгляду секретар судового засідання веде протокол судового засідання, який може бути написаний від руки, складений машинописним або комп'ютерним способом. Відповідно до ч. 4 ст. 421 КПК Туркменістану, вирок може бути написаний від руки, виготовлений машинописним або комп'ютерним способом.

У процесі визначення загальних правил проведення слідчих дій у ч. 3 ст. 227 КПК Туркменістану передбачено, що під час проведення слідчих дій можуть застосовуватися технічні засоби і використовуватися науково обґрунтовані способи виявлення, фіксації та вилучення слідів злочину та речових доказів. Через призму протоколу слідчої дії в КПК Туркменістану врегульовано окремі питання їх електронної фіксації. Для забезпечення більшої повноти протоколу можуть застосовуватися стенографування, звукозапис та відеозапис; при цьому стенографічний запис до справи не долучається (ч. 2 ст. 116 КПК Туркменістану). Згідно з ч. 3 ст. 117 КПК Туркменістану, якщо під час проведення слідчої дії застосовувалися фотографування, звукозапис та відеозапис, то в протоколі також мають бути вказані науково-технічні засоби, застосо-

вані під час проведення відповідної слідчої дії, умови та порядок їх використання та отримані результати; у протоколі мало бути, зокрема, зазначено, що перед застосуванням науково-технічних засобів про це повідомили осіб, які беруть участь у проведенні слідчої дії. До протоколу додаються фотографічні негативи та фотографії, діапозитиви, звукозаписи та відеозаписи, що виготовлені під час проведення слідчих дій (ч. 6 ст. 117 КПК Туркменістану).

Кримінальний процесуальний закон Туркменістану визначає вимоги до електронної фіксації окремих слідчих дій.

Відповідно до ч. 1 ст. 118 КПК Туркменістану, за рішенням слідчого при допиті підозрюваного, обвинуваченого, свідка або потерпілого, а також на прохання допитуваних можуть бути застосовані звукозапис та відеозапис. Також підозрюваний (п. 7 ч. 5 ст. 79 КПК Туркменістану), обвинувачений (п. 10 ч. 2 ст. 80 КПК Туркменістану) має право просити про застосування під час допиту звукозапису та відеозапису. Про застосування звукозапису та відеозапису слідчий повідомляє допитуваного до початку допиту (ч. 2 ст. 118 КПК Туркменістану). Звукозапис та відеозапис має вестися безперервно, повністю відображати свідчення допитуваних осіб і весь хід допиту; у разі раптової зупинки або призупинення запису слідчий вказує причину та тривалість переривання в протоколі допиту. Звукозапис та відеозапис частини допиту, а також повторення спеціально для звукозапису та відеозапису показань, наданих під час того ж допиту, не допускаються (ч. 3 ст. 118 КПК Туркменістану). Після закінчення допиту звукозаписи та відеозаписи повністю відтворюються допитуваному; доповнення до звукозаписів та відеозаписів показань, зроблені допитуваним, також включаються в звукозаписи та відеозаписи; звукозаписи та відеозаписи закінчуються заявою допитуваного, що засвідчує її правильність (ч. 4 ст. 118 КПК Туркменістану). Показання, що отримані під час допиту із застосуванням звукозапису та відеозапису, заносяться до протоколу допиту (ч. 5 ст. 118 КПК Туркменістану). Згідно з ч. 6 ст. 118 КПК Туркменістану, протокол допиту має містити: 1) позначку про застосування звукозапису та відеозапису й повідомлення про це допитуваного; 2) відомості про технічні засоби та умови звукозапису та відеозапису, дату і час проведення запису; 3) заяви допитуваного з приводу застосування звукозапису та відеозапису; 4) позначку про відтворення (демонструють допитуваному звукозаписи та відеозаписи); 5) засвідчення допитуваним і слідчим правильності протоколу, а також звукозаписів та відеозаписів. Звукозаписи та відеозаписи зберігаються при справі і після закінчення попереднього слідства опечатуються; у разі відтворення звукозапису та відеозапису показань при проведенні іншої слідчої дії, слідчий зобов'язаний зазначити про це в протоколі відповідної слідчої дії (ч. 6 ст. 118 КПК Туркменістану). Під час допиту слідчий може пред'явити допитуваному речові докази і документи, а після закінчення надання свідчень оголосити показання, наявні

в матеріалах кримінальної справи, відтворити звукозаписи та відеозаписи (ч. 6 ст. 252 КПК Туркменістану). Пред'явлення речових доказів і документів, оголошення протоколів та відтворення звукозаписів і відеозаписів, а також показань, наданих допитуваним у зв'язку з цим, підлягають обов'язковому відображенню в протоколі допиту (ч. 3 ст. 257 КПК Туркменістану).

Огляд проводиться за участю понятих, однак у виняткових випадках: у важкодоступних місцевостях, на місцевості, де перебування понятих вкрай утруднено, за відсутності належних засобів сполучення, з інших об'єктивних причин відсутності можливості для залучення осіб як понятих, а також якщо проведення огляду пов'язано з небезпекою для життя і здоров'я людей, огляд може проводитися без участі понятих, але із застосуванням при цьому, як правило, технічних засобів фіксації його ходу і результатів (ч. 5 ст. 260 КПК Туркменістану). Під час огляду трупа він підлягає обов'язковому фотографуванню або відеозйомці та дактилоскопуванню (ч. 3 ст. 263 КПК Туркменістану). У протоколі огляду, ексгумації, освідчування, зокрема, зазначається, які технічні засоби застосовано та які отримано результати (п. 2 ч. 3 ст. 266 КПК Туркменістану).

У процесі пред'явлення для впізнання група осіб або предметів, що пред'являються, за можливості фотографують (ч. 3 ст. 268 КПК Туркменістану). За неможливості пред'явлення особи для впізнання воно може бути проведене за його фотографією, що пред'являється одночасно з фотографіями інших осіб у кількості не менше трьох (ч. 3 ст. 268 КПК Туркменістану). До протоколу пред'явлення для впізнання додаються фотографії, якщо особи або предмети, що пред'явлені для впізнання, було сфотографовані (ч. 2 ст. 269 КПК Туркменістану).

Під час проведення обшуку житлового приміщення у необхідних випадках можуть здійснюватися фотографування та відеозапис (ч. 6 ст. 273 КПК Туркменістану).

Перехоплення повідомлень, переданих по телефону і радіо, а також іншими технічними засобами, в тому числі з використанням комп'ютерної технології та електронної пошти, передбачено ст. 282 КПК Туркменістану. Згідно з ч. 3 ст. 282 КПК Туркменістану, повідомлення, комп'ютерна інформація та інформація електронної пошти, отримані в результаті перехоплення, фіксуються спеціалістом на відповідних записуючих технічних засобах та носіях і передаються дізнавачу або слідчому.

Відповідно до ч. 1 ст. 283 КПК Туркменістану, дізнавач або слідчий за порушеною кримінальною справою має право проводити прослуховування та звукозапис переговорів, що ведуться з телефонів та інших переговорних пристроїв підозрюваного, обвинуваченого чи інших причетних до злочину осіб. Згідно з ч. 4 ст. 284 КПК Туркменістану, у всіх випадках прослуховування та звукозапису складається протокол, в якому зазначаються: 1) час і місце проведення цієї слідчої дії; 2) види використовуваних технічних засобів; 3) відомості про осіб, які про-

водили ці дії; 4) короткий зміст електронних носіїв інформації, звукозаписи переговорів, що стосуються справи. Дізнавач або слідчий, отримавши електронний носій інформації, касету зі звукозаписом, у присутності понятих проводить її огляд, під час якого прослуховує звукозаписи, перевіряє правильність їх оформлення та зберігання, про що складає протокол (ч. 5 ст. 284 КПК Туркменістану). Електронні носії інформації, звукозаписи прослуховуваних переговорів в опечатаному вигляді долучаються до кримінальної справи як докази за умови, що під час прослуховування та звукозапису було суворо дотримано вимог закону (ч. 6 ст. 284 КПК Туркменістану).

Під час перевірки та уточнення показань на місці в необхідних випадках проводяться фотографування, звукозапис та відеозапис (ч. 8 ст. 285 КПК Туркменістану). Використання під час перевірки й уточнення показань на місці засобів звукозапису та відеозапису проводиться за правилами, передбаченими для допиту (викладеними у ст. 118 КПК Туркменістану).

Під час проведення слідчого експерименту в необхідних випадках проводяться фотографування, звукозапис та відеозапис, застосовуються інші науково-технічні засоби (ч. 5 ст. 286 КПК Туркменістану).

Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 304 КПК Туркменістану, одним із видів зразків для порівняльного дослідження, що може бути отримано, є фонограма голосу. Під час отримання зразків для порівняльного дослідження слідчий складає протокол, в якому описуються застосовані при цьому методи та технічні засоби (ч. 3 ст. 307 КПК Туркменістану).

Процесуальні дії в кримінальному процесі Туркменістану також пов'язані із застосуванням електронних технологій. Згідно з ч. 1 ст. 318 КПК Туркменістану, якщо під час проведення досудового слідства застосовувалися відеозйомка або звукозапис, то при ознайомленні потерпілого з матеріалами справи вони відтворюються потерпілому за його клопотанням. Відповідно до ч. 5 ст. 319 КПК Туркменістану, якщо під час проведення досудового слідства застосовувалися відеозапис або звукозапис, то у процесі ознайомлення обвинуваченого і його адвоката з усіма матеріалами справи вони відтворюються обвинуваченому та його адвокату.

У процесі застосування окремих запобіжних заходів передбачено вимоги щодо електронної фіксації особи правопорушника. Згідно з ч. 2 ст. 176 КПК Туркменістану, особи, що взяті під варту як застосування запобіжного заходу, мають бути сфотографовані.

Під час судового розгляду можуть застосовуватися кінозйомка, відеозапис, звукозапис (ч. 6 ст. 371 КПК Туркменістану), а також звукозапис та відеозапис допитів (ч. 4 ст. 121 КПК Туркменістану), матеріали яких додаються до протоколу судового засідання, опечатуються і зберігаються разом із ним; у протоколі судового засідання робиться відмітка про застосування зазначених технічних засобів. Фотографування, застосування звукозапису,

відеозапису та кінозйомки в залі судового засідання здійснюється лише з дозволу головуючого судді (ч. 7 ст. 369 КПК Туркменістану). Для забезпечення повноти протоколу судового засідання може бути застосовано стенографування (ч. 2 ст. 371 КПК Туркменістану). З метою забезпечення безпеки підсудного, представників сторони захисту головуючий суддя вправі заборонити проведення відеозапису, звукозапису та інших способів фіксації допиту, а також видалити зазначених осіб із залу судового засідання (ч. 3 ст. 109 КПК Туркменістану).

У порядку міжнародного співробітництва передбачено можливість здійснення процесуальної взаємодії в дистанційному форматі. Відповідно до ч. 3 ст. 523 КПК Туркменістану, орган досудового слідства, прокурор або суд, який затримав або помістив під варту осіб, що володіють особистою недоторканістю (дипломатичний імунітет), зобов'язані телефоном, телеграфом або іншими видами термінового зв'язку невідкладно повідомити про це через Міністерство закордонних справ Туркменістану, міністерство закордонних справ відповідної

держави. Вимога про видачу особи для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку, за можливості, має містити фотографію особи (п. 2 ч. 2 ст. 550 КПК Туркменістану). Клопотання іноземної держави про взяття під варту до пред'явлення вимоги про видачу може бути передано телеграфом, телексом, факсом або в електронному вигляді (ч. 1 ст. 555 КПК Туркменістану).

Дослідження електронного сегмента в кримінальному процесуальному законі Туркменістану ілюструє застосування сучасних інформаційних технологій під час кримінального провадження. З урахуванням проведеного дослідження, в кримінальному процесі України доцільно врахувати низку норм кримінального процесуального закону Туркменістану, серед яких: критерії допустимості застосування науково-технічних засобів; можливість оголошення під час судового розгляду показань підсудного, потерпілого та свідка, відтворення їх звукозаписів та відеозаписів; визначення видів зразків для порівняльного дослідження, що можуть бути отримані, зокрема фонограми голосу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Türkmenistanyň Jenaýat Iş Ýörediş Kodeksi. 2009-njy ýylyň 18-nji apreli, № 28-IV (2019-njy ýylyň 1-nji dekabryna çenli girizilen üýtgetmeler we goşmaçalar bilen). *Hukuk Maglumatlary Merkezi*. URL: <http://minjust.gov.tm/mcenter-single/34> (02.02.2020).